

Информационные технологии и системы

ИТС-2016

**Материалы
международной научной конференции**

**Materials
of the International Conference**

ITS-2016

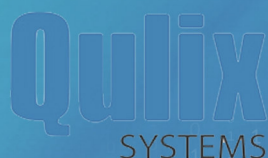
Information Technologies and Systems

26 октября 2016

БГУИР, Минск, Республика Беларусь

26th October 2016

BSUIR, Minsk, Republic of Belarus

ООО "ГЕЙМ СТРИМ",
минский центр разработки

WARGAMING.NET
LET'S BATTLE

SOFTTECO
software development

Учреждение образования
«Белорусский государственный университет
информатики и радиоэлектроники»

**Информационные технологии и системы 2016
(ИТС 2016)**

Материалы международной научной конференции
(БГУИР, Минск, Беларусь, 26 октября 2016)

**Information Technologies and Systems 2016
(ITS 2016)**

Proceeding of The International Conference
(BSUIR, Minsk, Belarus, 26th October 2016)

Минск БГУИР 2016

УДК 004
ББК 32.973.202
И74

Редакционная коллегия:

Л. Ю. Шилин (главный редактор), В.С. Муха, Д.П. Кукин, А. А. Иванюк,
А. В. Марков, В. В. Голенков, А. А. Навроцкий, А.Ф. Трофимович, Н.С.
Жилач, С.В. Колосов, А. Б. Гуринович (ответственный секретарь)

Информационные технологии и системы 2016 (ИТС 2016) :
И74 материалы международной научной конференции, БГУИР, Минск,
Беларусь, 26 октября 2016 г. – Information Technologies and Systems 2016
(ITS 2016) : Proceeding of The International Conference, BSUIR, Minsk, 26th
October 2016/ редкол. : Л. Ю. Шилин [и др.]. – Минск : БГУИР, 2016. –
340 с.
ISBN 978-985-543-271-6.

Сборник включает доклады, прошедшие рецензирование, международной научной конференции «Информационные технологии и системы 2016» (ИТС 2016).

Сборник предназначен для преподавателей высших учебных заведений, научных сотрудников, студентов, аспирантов, магистрантов, а также для специалистов предприятий в сфере IT-технологий.

Материалы сборника одобрены организационным комитетом и печатаются в авторской редакции.

**УДК 004
ББК 32.973.202**

ISBN 978-985-543-271-6

Белорусский государственный университет
информатики и радиоэлектроники», 2016

Михайловский Е. Б., Селезнев И. Л. «Построение математической модели сетевидной системы распределения информации»	56
Минченя А. В., Лукьянец С. В. «Математическая модель индуктивного датчика линейных перемещений»	58
Пилявский В. В. «Вопросы построения адаптивных телевизионных и мультимедийных систем»	60
Садов С. В., Козлова Е. И. «Формирование метрики изображения лица при оценке эмоционального состояния человека»	62
Дымков С. М., Марков А. В., Симаньков В. И. «Решение транспортной задачи для многоагентной системы»	64
Сивко Б. В. «Обнаружение отказов на основе доступности адресных данных»	66
Скобелева С. Н., Шевченко Н. М., Шевченко В. Н. «Использование систем автоматического управления для повышения характеристик радиоприёмных трактов»	68
Szczebiot R., Goldyn L., Dainiak I. «Construction of the motion equations based on the solution of the inverse dynamics problems»	70
Бегун Д. Г., Нестеренко В. Н., Форутан М. М. «Интернет приложение для удалённого управления многокоординатными системами перемещений»	72
Бойко Е. Л., Глуценко В. И. «Использование ГИС систем для управления инфраструктурой аэропортовых комплексов»	74
Forutan M. M, Kuznetsov V. V. «Mathematical description of planar linear stepping motor» ...	76
Карпович С. Е., Войтов А. Ю. «Алгоритмизация прямой задачи кинематики для системы перемещений с шестью степенями свободы на треугольном гибридном приводе»	78
Хаджинов М. К., Дулуб А. А., Знак М. А. «Автоматизированная система проектирования гибкой ОС как средство обучения»	80
Кузнецов В. П., Протченко Е. В., Хаджинова Н. В. «Исследование дискретных динамических систем с неопределёнными параметрами»	82
Кузнецов В. В., Карпович С. Е. «Динамическая модель системы перемещений на трёх планарных позиционерах»	84
Шелег Е. Е., Хаджинов М. К. «Применение модального дифференциального регулятора в СУ сервоприводом»	86
Титко Е. А., Манин А. С., Зубов Г. А. «Универсальная система получения субпиксельного разрешения»	88
Захарьев В. А., Петровский А. А. «Алгоритм текстонезависимого обучения для систем мультиголосового синтеза речи»	90
Гринюк Д. А., Олиферович Н. М., Оробей И. О. «Идентификация технологических объектов в условиях ограничений»	92
Гринюк Д. А., Сухорукова И. Г., Оробей И. О. «Критерий серий при фильтрации и сглаживании»	94
Секция «Интеллектуальные информационные технологии» ...	97
Емельяненко В. И. «Формализация понятия предметной области»	98
Ерофеев А. А. «Интеллектуальная диспетчерская корректировка графика движения поездов»	100
Геце́вич Ю. С., Аляхно В. Л., Зяноўка Я. С., Лысы С. І. «Распрацоўка сістэм уводу і вываду гукавай інфармацыі ў інтэрнэце»	102

РАСПРАЦОЎКА СІСТЭМ УВОДУ І ВЫВАДУ ГУКАВОЙ ІНФАРМАЦЫІ Ў ІНТЭРНЭЦЕ

Ю. С. Гецэвіч, В. Л. Аляхно, Я. С. Зяноўка, С. І. Лысы

Аб'яднаны інстытут праблем інфарматыкі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі

Мінск, Рэспубліка Беларусь

E-mail: mix1122gmail.com, alehno.vitaliy.87gmail.com

У дакладзе разгледжаны сэрвісы ўводу і вываду гукавой інфармацыі распрацаваныя ў лабараторыі "Сінтэзу і распазнавання маўлення": інтэрнэт-сэрвіс запісу гука, эксперыментальная сістэма модуля запісу гука праз мабільнае прыкладанне, анлайн версія сінтэзатара маўлення па тэксце.

I. АНЛАЙН СЭРВІС ГУКАЗАПІСУ

Адным з важных напрамкаў прымянення камп'ютарных тэхналогій з'яўляецца распрацоўка сістэм, здольных аўтаматычна апрацоўваць уваходную гукавую інфармацыю. Супрацоўнікамі лабараторыі распазнавання і сінтэзу маўлення Аб'яднанага інстытута праблем інфарматыкі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі быў распрацаваны інтэрнэт-рэсурс www.corpus.by, які дапамагае рашаць шэраг задач, звязаных як з апрацоўкай электронных тэкстаў, так і гукавых сігналаў. Адною з такіх распрацовак з'яўляецца сэрвіс "Гуказапіс", які можна знайсці, прайшоўшы па спасылцы [1] (малюнак 1).

Гуказапіс

Рис. 1 – Анлайн-сэрвіс гуказапісу

Эксперыментальны ўзор модуля запісу гука праз Інтэрнэт-сэрвіс дае магчымасць запісваць гук анлайн у інтэрнэт-браўзеры, не выкарыстоўваючы дадатковыя праграмы. Інтэрфейс сэрвісу дае мінімальны набор неабходных інструментаў для працы з запісам маўлення. Пры дапамозе дадзенага сэрвісу карыстальнік можа запісваць адвольную гукавую інфармацыю праз мікрафон, а таксама праслухоўваць запіс. Сэрвіс дазваляе спампаваць гукавы файл на камп'ютар або выкарыстоўваць прамую электронную (у тэрмінах Інтэрнэта) спасылку на яго, так як гукавая інфармацыя захоўваецца ў файл на аддаленым Інтэрнэт-серверы. Файлу прысвойваецца ўнікальнае імя, якое фарміруецца з пазнакі даты і часу, IP-адраса і адвольнага ліку ад 1 да 1000. Гэта дазваляе засцерагае ад дубліравання назваў, у сувязі з чым можна гарантаваць дзейнасць спасылкі на файл на працягу доўгага перыяду часу.

II. МАБІЛЬНАЕ ПРЫКЛАДАННЕ ЗАПІСУ ГУКА

Акрамя інтэрнэт-распрацовак лабараторыя актыўна стварае мабільныя прыкладанні, сярод якіх ёсць адпаведнік вышэй апісанаму сэрвісу пад назвай Sound Recorder [2]. Эксперыментальны ўзор модуля запісу гука праз мабільнае прыкладанне дазваляе запісваць гук з мікрафона мабільнага тэлефона, захоўваць гуказапіс у памяць і праслухоўваць яго. На дадзены момант прыкладанне распрацавана для сістэмы Android (малюнак 2).

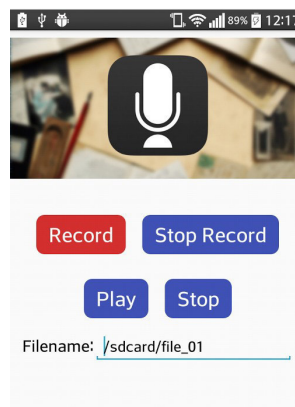

Рис. 2 – Мабільнае прыкладанне гуказапісу

Для запісу выкарыстоўваецца ўбудаваны мікрафон, а для прайгравання ўбудаваны дынамікі. Карыстальнік сам задае імя запісу. Прайграванне гукавога файла таксама ажыццяўляецца па назве файла. Усе файлы захоўваюцца на SD-карту, што дае магчымасць захоўваць вялікую колькасць гукавых файлаў. Усе файлы запісваюцца і захоўваюцца ў фармаце 3gr. Інтэрфейс дадзенага прыкладання прасты і інтуітыўна зразумелы. Ён змяшчае 4 кнопкі кіравання і адно поле ўводу імя файла. Дадзеныя кнопкі адказваюць за запіс, прыпынак запіса, прайграванне і прыпынак прайгравання.

III. АНЛАЙН-СЭРВІС СІНТЭЗУ МАЎЛЕННЯ ПА ТЭКСЦЕ

Сярод распрацовак, звязаных з вывадам гукавой інфармацыі, істотнае месца займае інтэрнэт-сэрвіс "Сінтэзатар маўлення па тэксце" (СМТ), які даступны для вольнага выкарыстан-

ня па спасылцы [3] і з'яўляецца якаснай прыладай апрацоўкі тэкставай інфармацыі. Знешні інтэрфейс дадзенага сэрвісу прадстаўлены на малюнку 3.

Text-to-Speech Synthesizer

Please input a stressed text

Primary stressed vowel must be marked by '+' or '^', a secondary stressed vowel – by '=' or '~'.
To mark two words as one phonetic word use 'b' or '·'.

Напрыклад: Паўночна-заходні вятры+ска садзьму+ўбы ўсе= лі+сце наўвы+спе, але^ло+тым кс Альбо: Паўночна-заходні вятрыска садзьмуў_бы ўсе лісце на_выспе, але_ло́тым калісыці.

Лі+кі.
адзі+н.
два+.
тры+.
чаты+ры.
пя+ць.
шэ+сць.

Belarusian (Беларуская мова) Generate synthesized speech! Show log information

Listen to the generated speech 4:28 or download

Created during 0 sec, language bel.

Рис. 3 – Анлайн-сэрвіс СМТ

Сістэма сінтэзу маўлення па тэксце рэалізавана на бясплатнай і найбольш распаўсюджанай у Інтэрнэце скрыптавай мове праграмавання PHP і прызначана для агучвання ўведзенага карыстальнікам тэксту на беларускай ці рускай мовах. Сінтэзатар маўлення аўтаматычна апрацоўвае тэкст і фарміруе гукавы файл, які можна праслухаць, спампаваць і захаваць на камп'ютар. У ходзе пераўтварэння электроннага тэксту ў маўленне сінтэзатар генеруе мноства прамежкавых вынікаў. Сярод іх можна назваць нармалізаваны тэкст, фанемны запіс тэксту, запіс тэксту ў алафонным выглядзе і інш. Для таго, каб пабачыць прамежкавыя вынікі сінтэзатара маўлення перад сінтэзавааннем неабходна паставіць птушачку побач з надпісам "Show log information". Сярод іншых прамежкавых вынікаў сэрвіс выдае і інфармацыю пра кожны сімвал тэксту – іх назвы. Для сінтэзатара, як і для любой камп'ютарна-лінгвістычнай сістэмы, важна, каб апрацоўваемыя сімвалы адпавядалі наладкам сістэмы. Напрыклад, ужыванне сімвала, які не адпавядае той ці іншай алфавітнай сістэме (кірыліцы, лацінскаму алфавіту і г.д.), прыводзіць да няправільнай агучкі тэксту сістэмай. У такіх выпадках неабходна знайсці неадпаведныя сімвалы і замяніць іх на карэктныя. Таксама выводзяцца дадзеныя аб усіх словах, знойдзеных сістэмай у тэксце: іх часціны мовы, тэгі, якія з'яўляюцца скарачанымі абазначэннем марфалагічных прыкмет слоў, спіс слоў з прастаўленымі карыстальнікам націскамі, спіс слоў, якія адсутнічаюць у базе дадзеных сістэмы. Спрабуючы вызначыць пазіцыю націска ў слове сінтэзатар маўлення па тэксце правярае кожнае слова ўваходнага тэксту на наяўнасць некалькіх спосабаў іх прачытання паводле інфармацыі, прадстаўленай у слоўніках: адбыва-

ецца пошук слоў з аднолькавым напісаннем і рознымі націскамі. Інфармацыя аб словах, якія маюць неадназначную пазіцыю націска, выводзяцца ў акне Homographs. Таксама карыстальнік атрымлівае інфармацыю пра інтанацыйную разметку (Information markers), спіс слоў у фанемным (Phonemes) і алафонным (Allophones, Allophones information) выглядзе (малюнак 4).

The screenshot displays the output of the Text-to-Speech Synthesizer for the input text. It is divided into four main sections:

- Homographs:** Lists words that share the same spelling but have different stress patterns, such as 'аўтавазан', 'бел', 'паўночна-заходні', 'паўночна-заходні', 'былі', 'галіны', and 'мае'.
- Intonation markers:** Shows the text with markers for pitch and stress, such as 'Лі+кі', 'адзі+н', 'два+', 'тры+', 'чаты+ры', 'пя+ць', and 'шэ+сць'.
- Phonemic text:** Displays the phonemic transcription of the text, such as 'L',,+,K',,/,#P4', '#P4', '#P4', 'A,DZ',,+,N',,/,#P4', '#P4', 'D',,A,+,/,#P4', and '#P4'.
- Allophonic text:** Shows the allophonic transcription of the text, such as 'L'002,1043,K'002,1340,/#P4,/#P4', 'K'002,154ms,8000hz', '1340,150ms,8000hz', '1308ms,8000hz', '#P4,1857ms,8000hz', '#P4,1857ms,8000hz', and '#P4,1857ms,8000hz'.

Рис. 4 – Прамежкавыя вынікі працы СМТ

Дадатковай функцыяй сінтэзатара з'яўляецца генерацыя транскрыпцыі ўваходнага тэксту ў 4 фарматах: кірылічная, міжнародная (IPA), спрошчаная міжнародная і X-SAMPA. Больш падрабязна пра кожны з фарматаў можна даведацца, скарыстаўшыся прыведзенымі на старонцы сэрвісу "Генераатар транскрыпцый" [4] спасылкамі на электронныя крыніцы, паводле якіх вялася распрацоўка.

Апроч таго, карыстальнік мае магчымасць спампаваць файлы з прамежкавымі дадзенымі працы СМТ для больш зручнай працы, прайшоўшы па адпаведных спасылках (Downloading).

ЗАКЛЮЧЭННЕ

Такім чынам, распрацаваныя сістэмы прадугледжаны для пераўтварэння чалавечага маўлення ў гукавы запіс. Неабходна адзначыць, што кожная з пералічаных праграм апрацоўвае інфармацыю даволі якасна і знаходзіцца ў адкрытым доступе для ўсіх карыстальнікаў.

1. Sound Recorder / Гуказапіс [Электронны рэсурс]. – 2016. Рэжым доступу: <http://corpus.by/SoundRecorder/>. – Дата доступу: 01.08.2016.
2. Дыктафон / Play Market [Электронны рэсурс]. – 2016. Рэжым доступу: <https://play.google.com/store/apps/details?id=by.ssrllab.recoder> – Дата доступу: 01.08.2016.
3. Text-to-Speech PHP-Based Synthesizer [Электронны рэсурс]. – 2016. Рэжым доступу: <http://corpus.by/TextToSpeechSynthesizer/>. – Дата доступу: 01.08.2016.
4. Transcription Generator [Электронны рэсурс]. – 2016. Рэжым доступу: <http://corpus.by/TranscriptionGenerator/>. – Дата доступу: 01.08.2016.

Научное издание

**Информационные технологии и системы 2016
(ИТС-2016)**

Материалы международной научной конференции
(БГУИР, Минск, Беларусь, 26 октября 2016)

**Information Technologies and Systems 2016
(ITS-2016)**

Proceeding of The International Conference
(BSUIR, Minsk, Belarus, 26th October 2016)

В авторской редакции

Ответственный за выпуск *Д.П. Кукин, А.Б. Гуринович*

Компьютерная верстка *Н.С. Жилач, А.Ф. Трофимович*

Дизайн обложки *Н.С. Жилач*

Подписано в печать 19.10.2016. Формат 60x84 1/8. Бумага офсетная. Гарнитура «BookAntiqua».
Отпечатано на ризографе. Усл. печ. л. 39,99. Уч.-изд. л. 45,9. Тираж 140 экз. Заказ 320.

Издатель и полиграфическое исполнение: учреждение образования
«Белорусский государственный университет информатики и радиоэлектроники»

Свидетельство о государственной регистрации издателя, изготовителя,
распространителя печатных изданий №1/238 от 24.03.2014,

№2/113 от 07.04.2014, №3/615 от 14.04.2014.

ЛП №02330/264 от 14.04.2014.

220013, Минск, П. Бровки, 6.